

P3291 Nov.
WASSCE 2007
YORÙBÁ 1
Objective Test
1 hour

Name:.....

Index Number:.....

THE WEST AFRICAN EXAMINATIONS COUNCIL
West African Senior School Certificate Examination

YORÙBÁ 1

November 2007

OBJECTIVE TEST

1 hour

[60 marks]

Do not open this booklet until you are told to do so. While you are waiting, write your name and index number in the spaces provided at the right-hand corner of this booklet and thereafter, read the following instructions carefully.

- Use HB pencil throughout.
- If you have got a blank answer sheet, complete its top section as follows.
 - In the space marked *Name*, write in capital letters your **surname** followed by your **other names**.
 - In the spaces marked *Examination, Year, Subject and Paper*, write 'WASSCE', '2007 Nov.', 'YORÙBÁ' and '1', respectively.
 - In the box marked *Index Number*, write your **index number** vertically in the spaces on the left-hand side. There are numbered spaces in line with each digit. Shade carefully the space with the same number as each digit.
 - In the box marked *Paper Code*, write the digits **329112** in the spaces on the left-hand side. Shade the corresponding numbered spaces in the same way as for your index number.
 - In the box marked *Sex*, shade the space marked **M** if you are **male**, or **F** if you are **female**.
- If you have got a pre-printed answer sheet, check that the details are correctly printed, as described in 2 above. In the boxes marked *Index Number, Paper Code* and *Sex*, **reshade** each of the shaded spaces.
- An example is given below. This is for a male candidate, whose name is **Chukwuma Adekunle CIROMA**, whose index number is **5251102068**, and who is offering Yorùbá 1.

THE WEST AFRICAN EXAMINATIONS COUNCIL

PRINT IN BLOCK LETTERS

Name: CIROMA CHUKWUMA ADEKUNLE Examination: WASSCE Year: 2007 NOV.
Surname Other Names

Subject: YORÙBÁ Paper: 1

INDEX NUMBER	
5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
2	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
5	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
1	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
1	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
0	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
2	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
0	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
6	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
8	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

PAPER CODE	
3	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
2	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
9	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
1	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
1	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
2	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

SEX	
Indicate your sex by shading the space marked M (for Male) or F (for Female) in this box:	M ☐ F ☐

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Use grade HB pencil throughout.
- Answer each question by choosing one letter and shading it like this: [A] [B] [C] [D]
- Erase completely any answers you wish to change.
- Leave extra spaces blank if the answer spaces provided are more than you need.
- Do not make any markings across the heavy black marks at the right-hand edge of your answer sheet.

For Supervisors only.
If candidate is absent shade this space:

PÉPÀ 1
ÌBÈÈRÈ ÈWONÌDÁHÙN

Dáhùn gbogbo ibèèrè tí ó wà nínú pépà yìi.

Ka àwọn ibèèrè yìi dárádára kí o sì mú idáhùn tí ó tònà fún ibèèrè kòòkan nínú àwọn tí a pèsè ní A – D. Kun àláfó tí ó wà níwájú lètá tí o mú idáhùn rẹ sínú iwé idáhùn tí a pèsè fún ọ. Pẹ́nsù ni kí o lò láti kun àláfó tó bá idáhùn rẹ mu. Bí o bá fẹ́ yí idáhùn rẹ padà, ri i dájú pé o pa idáhùn rẹ àkókò rẹ pátápátá kí o tó kun àláfó tó bá idáhùn rẹ tuntun mu. Wo èyí fún àpẹrẹ.

Èwo ni kò bá ilànà àkọtọ Yorùbá mu?

- A. Ìrètí
- B. Ta ni
- C. Yóò sùn
- D. Ǹb̀ò

Ìdáhùn sí ibèèrè yìi ni Ǹb̀ò, nítorí náà, olùṣèdánwò yóò kun àláfó D nínú iwé idáhùn rẹ.

[A]

[B]

[C]

[D]

Dáhùn àwọn ibèèrè wònyí.

ÌPÍN A – ÈDÈ
ÀKÀYÉ

Ka àyòkà isàlẹ̀ yìi, kí o sì dáhùn ibèèrè tí ó tẹ̀lé e.

Léyìn ọdún méréin tí Àṣàkẹ̀ délé ọkọ ni wàhálà bèrẹ̀. Ohun tó sì fà á kò ju àitètèròmọ́bí. Láwùjọ Yorùbá, bí kò bá sí ọmọ, ifẹ́ ọhún yóò sá láipẹ̀.

Lójọ́ tí iyá Àdisá tí sọrò sí ọmọ rẹ̀ ni wón ti gba ijàngbọn lálejò nínú ilé wọn. Léyìn èyí, kò sí ohun tí Àṣàkẹ̀ mò ọ́n ẹ̀se mò lójú onítirẹ̀. Ìgbà tí wàhálà fẹ́rẹ́ pin ín lẹ̀mìí ni ó bá kó jáde. Léyìn oṣù mẹ́ta tí ó kó jáde ni Àjilé wólé. Ọ̀un náà kò gbọ́ pá kò gbọ́ po.

1. Kí ni iṣòro Àṣàkẹ̀?

- A. Àimọ-ikẹ-ọkọ síṣe
- B. Àírí-ọmọ-bí
- C. Àírí-ilé-ọkọ gbé
- D. Àilè-tójú-iyá-ọkọ

2. ni ó dá wàhálà sílẹ̀ lááárín tòkọtaya.

- A. Àjilé
- B. Ìkóbinrinjọ
- C. Àinísùúrù
- D. Ìyakọ

3. 'Onítirẹ' tọka sí
- Àjilé.
 - Ìyakọ.
 - Àdisá.
 - Àlejò.
4. 'in' tí a fàlà sí nídií tọka sí
- iyakọ.
 - Àjilé.
 - Àdisá.
 - Àṣàké.
5. Àyọkà yíi fihàn pé pàtàkì igbéyàwó ni
- itójú ọkọ.
 - ifẹ ọkọ.
 - omọ bibí.
 - itójú ilé.

Dáramólá wòye pé ó yẹ kí òun àti àwọn àbúrò òun yẹ bàbá àwọn sí fùn iṣẹ takuntakun tí ó Ẹ lóri wọn. Bí ó sì tí jẹ pé ó ku oṣù mélòó kan kí ó pé áádòrin ọdún, wọn fẹnu kò láti Ẹ ayeyẹ ọjọ-ìbí fùn un. Láìfí àsikò ṣòfò, Délé pinnu láti ra màlúù, Akin fowọ sọyà láti pèsè ọtí àti oríṣìrìṣìí ohun mímu yòókù nígbà tí Ṣadé gbà láti bójú tó aṣọ tí ọlọjọ-ìbí àti iyàwó rẹ yòò wò. Lọjọ ayeyẹ, tíjọ tilù tífọn ni ọlọjọ-ìbí, ọrẹ àti àwọn èniyàn fí Ẹ ayeyẹ. Ó fí ẹmí imoore rẹ hàn fùn ẹyẹ nílánlà tí wọn Ẹ fùn un.

6. Ta ni wọn fẹ Ẹ ayeyẹ fùn?
- Délé
 - Apèsè-ọtí
 - Dáramólá
 - Ọlọjọ-ìbí

7. Àwọn ọmọ ẹ̀ẹ́ ayẹyẹ́ fún bàbá wọn nítorí
- ó ti di arúgbó.
 - ẹ̀mí ìmoore tí ó fi hàn.
 - ìṣẹ́ takuntakun tí ó ẹ̀.
 - ọmọ púpọ̀ tí ó bí.
8. 'Ó' tí a fàlà sí nídií tọ̀ka sí
- bàbá.
 - ìyàwó.
 - àkòbì.
 - ọ̀rẹ́.
9. 'fenu kò' tùmò sí
- dábàá.
 - pinnu.
 - tiraka.
 - şèlérí.
10. Àkọ̀lé tí ó bá àyọ̀kà yìí mu jù ní
- ìṣẹ́ takuntakun.
 - pípé àádòrin ọ̀dún.
 - fifí ẹ̀mí imoore hàn.
 - Dáramólá ẹ̀ bebe.

ÀRÒKỌ/LÈTÀ

11. "Alágbàtà ní sọ ọjà dọwọ̀n" jẹ́ orí-ọ̀rọ̀ fún àròkọ
- aşarıyànjiyàn.
 - aşapèjúwe.
 - asòtàn.
 - ajemó-işípáyá.

12. Bí o bá kọ iwé sí àjọ atúnlùútò, irú àròkọ tí o kọ ni

- A. ajẹmọ-işípáyá.
- B. isọrògbèsi.
- C. aşàpẹjúwe.
- D. onílétà.

13. Èwo ni ó jẹmọ àròkọ aşàpẹjúwe?

- A. Ayò ní pàniyàn
- B. Işé ni oògùn işé
- C. Ilésanmí dùn joyè lọ
- D. Ààfin ọba ilú mi.

14. "Işé akadá şòro" jẹmọ àròkọ

- A. aşàpẹjúwe.
- B. aşàríyànjiyàn.
- C. ajẹmọ-işípáyá.
- D. asọtàn.

ÈTÒ ÌRÓ

15. Àfẹgbé-enu-pè ni

- A. [r].
- B. [l].
- C. [w].
- D. [f].

16. [h] jẹ

- A. àfitán-án-nápè.
- B. àfàjápè.
- C. àfèrigipè.
- D. àfàfàsépè.

17. Ọ̀nà iṣenupè ni
- A. àfèji-ètè-pè.
 - B. àfèrigipè.
 - C. àsénupè.
 - D. àfeyínfètèpè.

18. [a] jẹ́ fàwẹ̀li
- A. òkè.
 - B. odò.
 - C. èbákè.
 - D. èbádò.

19. Fàwẹ̀li roboto ni
- A. [i].
 - B. [u].
 - C. [a].
 - D. [e].

20. Ìhun sílẹ̀bù 'àgbégbọ̀' ni
- A. fk-kf-kf.
 - B. f-kfk.
 - C. f-kf-kf.
 - D. fk-f-kf.

GÍRÁMÀ

21. Ọ̀rọ̀-orúkọ aṣeékà ni
- A. yanrin.
 - B. omi.
 - C. eṣẹ.
 - D. àgbàrá.

22. "Inú ní bí mi, mo ní bínú" ni àpẹẹrẹ ọ̀rọ̀-ìṣe

- A. aṣokùnfà.
- B. alápèpadà.
- C. asolùwàdàbò.
- D. àsìnpò.

23. "Mo lọ sí ilé kíákíá", 'kíákíá' jẹ

- A. ọ̀rọ̀-àpónlẹ́.
- B. ọ̀rọ̀-ìṣe.
- C. ọ̀rọ̀-atókùn.
- D. ọ̀rọ̀-àpẹ̀júwe.

24. "Aṣọ Olú ti ya", 'Olú' jẹ èyán

- A. ajórúkọ.
- B. aṣàfihàn.
- C. aṣàpẹ̀júwe.
- D. aṣònkà.

25. Nínú "èmi yòò lọ", 'yòò' jẹ atóka

- A. àsikò ojọ-iwájú.
- B. àsikò afànámóníí.
- C. ibá-iṣẹ̀lẹ̀ àṣetán.
- D. ibá-iṣẹ̀lẹ̀ b́arakú.

26. "Ire wà nínú ibi" jẹ àpẹẹrẹ gbólóhùn

- A. àṣe.
- B. ibéèrè.
- C. alátẹ̀numọ́.
- D. àlàyé.

ÌTUMỌ ÈDÈ

Túmọ ọkòọkan gbólòhùn wònyí sí èdè Yorùbá.

27. He sings while working.
- Ó máa n kọrin bí ó bá n şişẹ.
 - Ó máa n kọrin níbi işẹ rẹ.
 - Ó máa n şişẹ bí ó bá n kọrin.
 - Ó máa n şişẹ níbi tí ó ti n kọrin.
28. He has been elevated.
- Ó ti di èniyàn gíga.
 - A ti gbé e ga.
 - Ó ti gboyè àgbà.
 - A ti mókè.
29. The committee was reminded to be punctual.
- A rán ìgbimọ náà létí láti wá.
 - A rán ìgbimọ náà létí láti tún wá.
 - A rán ìgbimọ náà létí láti tètè dé.
 - A rán ìgbimọ náà létí láti dé.
30. The driver lost control of the vehicle.
- Awakọ náà şi ọkọ wá.
 - Awakọ kò lè darí ọkọ náà mọ.
 - Awakọ náà sá eré àsápajúdé.
 - Awakọ náà kò mọ ọwọ ọkọ náà.

ÌPIN B — LÍTÍRÉŞÒ

Dáhùn gbogbo ìbéèrè tí ó wà ní ìpín yìí.

OGBỌN ÌTOPINPIN LÍTÍRÉŞÒ

31. ni a fí maa ní şàdá bí ọrọ bá fẹ́ yíwọ.

- A. Wọrọkọ
- B. Wọrọkọ
- C. Pelebe
- D. Gbọro

32. Èwo ni àwọn àgbà sọ pé ilẹ́ didá maa ní pa?

- A. Iyèkan
- B. Ọré
- C. Olè
- D. Ẹrú

33. “A ní wírú, o ní wírù” jẹ́ àpẹẹẹ

- A. àşorégèé.
- B. ifohùndàrà.
- C. àfiwé.
- D. ifirósínròóje.

34. “Ilé Akin gba gbogbo ayé” jẹ́ àpẹẹẹ

- A. ifohùngbohùn.
- B. àwítúnwí.
- C. ifohunpèniyàn.
- D. àşorégèé.

LÍTÍRÉSÒ ÀTẸNUDẸNU

ÌTÀN ÀRÒSỌ

Òjò, O: *Ijàpá Tirókò Oko Yánnibo.*

Nínú itàn *Ijàpá àti Àwọ̀n Ẹranko*

35. ni wọn fi jẹ alága ipàdẹ àwọ̀n ẹranko.

- A. Erin
- B. Kìniún
- C. Ẹkùn
- D. Ehoró

36. Iṣẹ tí wọn fún Ehoró ẹ ni láti

- A. pọ̀n omi.
- B. kéde ipàdẹ.
- C. rí alága.
- D. bẹ Baálẹ.

37. Báwo ni wọn ẹ ri omi?

- A. Òjò tí ó rọ
- B. Wọn rúbọ
- C. Wọn gbẹ ilẹ
- D. Wọn kọ orin

EWÌ ÀBÁLÁYÉ

ABÍMBÓLÁ, W.: *Àwọ̀n Ojú Odù Mèrèrìndínlógún (p1 – 51)*

Nínú “*Odù Èjì Ogbè*”

38. ló bímọ̀ méjì.

- A. Ọba
- B. Ááyá
- C. Eyelé
- D. Eégún

39. Kí ni a sọ pé ó ní polè?

- A. Èpè
- B. Alájòbí
- C. Orò
- D. Èkùn

40. Èyèlé ló

- A. sòrò ikú lórí itì ògèdè.
- B. sanwó fónìsègùn.
- C. dáko àgbàdo.
- D. gbẹbọ lówó Ọsun.

ERÉ ONÍŞE

ÒGÚNNÍRAN, L.: *Eégún Aláré*

41. Ta la fi jẹ baálẹ̀ Arèkú-eégún?

- A. Dáşofúnjó
- B. Lárinnàká
- C. Ọjèládé
- D. Dúdúyemí

42. Dúdúyemí ló

- A. bá bàbá rẹ̀ lọ sájò.
- B. fẹ̀ Àńséétù
- C. dọbálẹ̀ fún Ọjèládé.
- D. tọjú Íyádúnní.

43. ló di màlúù.

- A. Àmọ́
- B. Dúdúyemí
- C. Ọjèládé
- D. Dáşofúnjó

Turn over

LÍTIRÉSÒ ÀPILÈKỌ

ÌTÀN ÀRÒSỌ

ÒNÍ, K.: *Ojú Rí.*

44. Báwo ni Kónkòdù se jé sí Ògúnbèmi?

- A. Ọmọ
- B. Ọmọmọ
- C. Bábá àgbà
- D. Ègbón

45. Ògúnbèmi lọ sí Mádán nitori

- A. aṣéwó.
- B. owó.
- C. ọtí.
- D. kàrikà.

46. Ròòsi ni

- A. Kónkòdù bá pàdé níbi ifòròwánilénuwò.
- B. ó mú Kónkòdù lọ kàwé ní ọ́fíisi.
- C. Kónkòdù gbé níyàwó.
- D. ó mú Kónkòdù lọ wòran ní gbòngàn Odùduwà.

EWÌ ÀPILÈKỌ

ADÉBỌWÁLÉ, O.: *Ìgbà Lonìgbàá Kà*

Nínú ewi *Ajìgbótoge*

47. Owó tó yẹ kí bábá fì pilẹ ọlà ni ó fì

- A. gbàwòsàn l'Árò.
- B. ra bóńfò.
- C. foge mọra.
- D. wo èèdi.

Nínú ewi *Ègúnjẹ*

48. Èwo ni itumọ rẹ yàtọ si 'ègúnjẹ'?

- A. Ribá
- B. Owó èyin
- C. Obi
- D. Èwù àgbékó

49. Kókó-ọrọ inú ewi yíí ni

- A. ègúnjẹ ti wà tipé.
- B. ọpọ èniyàn ló n gbègúnjẹ.
- C. isípayá lóri ègúnjẹ.
- D. ègúnjẹ yóò jà bí èpé.

ERÉ ONÍTÀN

ÈṢỌ-OLÚBÓRỌDÉ, S.: *Ìyàwó Alàrédè*

50. Ta ló yari pé Mojèrè kò gbọdọ fẹ Oládélé?

- A. Atéré
- B. Túndé
- C. Àyìndé
- D. Kóláwọlé

51. "Tó bá jẹ èmi, màá ya á jẹ ní tútù".

Ta ló sọ ọrọ yíí?

- A. Mojèrè
- B. Àdùkẹ
- C. Àsákẹ
- D. Fúnmi

52. “Wòkè kí o wolè, iná mọ ọ”

‘Iná mọ ọ’ túmọ sí

- A. ojú tí ọ.
- B. ọrùn wọ ọ.
- C. orí rẹ bàjẹ.
- D. ọwọ tẹ ọ.

ÌPÍN D — ÀSÀ

Dáhùn gbogbo ibèrè tí ó wà nínú ipín yíí.

53. Òrìṣà wo ni à ní pè ní ‘Olóde’?

- A. Ògún
- B. Şàngó
- C. Şànpònna
- D. Egúngún

54. ‘Tùre’ jẹyọ nínú àṣà

- A. ìgbéyàwó.
- B. ilà kíkọ.
- C. irun dídì.
- D. ìsínkú.

55. Èwo ni orúkọ tí à ní fún àbíkú?

- A. Ìdòwú
- B. Kílàńkó
- C. Àjàyí
- D. Ọdéríndé

56. ni a fi ní se gbègiri.

- A. Àgbàdo
- B. Erèé
- C. Ògèdè
- D. Ìrèsi

57. Èni tó ní fi eégún mọ̀nà ni à ní pè ní

- A. atókùn.
- B. amúṣàn-án.
- C. àgan.
- D. ẹ̀lẹ̀gùn.

58. Èwo ló jẹmọ̀ isẹ̀ àgbèdẹ?

- A. Oṣó
- B. Apáṣá
- C. Èwiri
- D. Afàkò

59. Èwo ló tóbi jù nínú àwọn wọ̀nyí?

- A. Gbáriyẹ
- B. Ṣapará
- C. Òyàlà
- D. Dàńdógó

60. “Àrẹ̀dú o” là ní kí

- A. akòpẹ.
- B. aláró.
- C. onídírí.
- D. oníṣọ̀nà.